

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

БАКАЛАВР
(освітній ступінь)

Кафедра філософії

«Затверджено»
Голова НМР факультету автоматизації і
інформаційних технологій
Олександр ТЕРЕНТЬЄВ/
_____ 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

ОК11 Історія філософії та філософської думки

(шифр та назва освітньої компоненти)

Шифр	назва спеціальності, освітньої програми
122	Комп'ютерні науки, «Інформаційні управляючі системи та технології»

Мова викладання: українська

Розробники:

Вячеслав КИРИЛЕНКО, кандидат філософських наук, доцент

(прізвище та ініціали, науковий ступінь, звання)

(підпис)

Сергій СТАВРОЯНИ, кандидат філософських наук, доцент

(прізвище та ініціали, науковий ступінь, звання)

(підпис)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри філософії
протокол № **15** від **«26» червня 2024 року.**

Завідувач кафедри

(підпис)

Іван ЧОРНОМОРДЕНКО

Схвалено гарантом освітньої програми **«Інформаційні управляючі системи та технології»**

Гарант ОП

(підпис)

Олександр ПОПЛАВСЬКИЙ

Розглянуто на засіданні науково-методичної комісії спеціальності
122 «Комп'ютерні науки»
Протокол № **3** від **«28» червня 2024 року.**

Анотація. Мета та завдання освітньої компоненти

Пререквізити: відсутні.

Посилання на сторінку електронного навчально-методичного комплексу дисципліни: <https://org2.knuba.edu.ua/course/section.php?id=6338>

Мета курсу: метою вивчення курсу «Історія філософії та філософської думки» як складової освітньо-наукової програми бакалавра, є оволодіння студентами загальнонауковими (філософськими) компетентностями системного наукового світогляду, наукової методології і професійної етики, осмисленням гуманістичної ролі вченого в національному і глобалізованому світі, створення ними інтелектуального капіталу, необхідного для розвитку українського суспільства.

Вивчення курсу «*Історія філософії та філософської думки*» дає можливість узагальнювати та формулювати найбільш загальні закони розвитку об'єктивної реальності, визначатися зі змістом та ролями суб'єктивних чинників у творчому науковому і соціокультурному процесах. Сучасна філософія є узагальненою думкою людства, що ґрунтується на теоретичних надбаннях, здобутих у лоні кожної національної філософії. Основою сучасної філософії є загальнолюдські пріоритети і цінності. Філософії як сфері духовної свободи притаманне розмаїття підходів, методологій, теоретичних побудов.

Філософія слугує й потужним методологічним джерелом. Тут, з одного боку, філософія є теоретичним обґрунтуванням змісту та характеру функціонування методу, а з іншого філософія є ґрунтовним осмисленням феномену науки, рефлексією засад наукового дослідження та застосування знання для створення програм соціального розвитку суспільства.

І, найголовніше, філософія постає як духовність. Суть філософії як духовності полягає в створенні і осягненні нею соціальних ідеалів, парадигм особистісного і суспільного прогресу, засад формування креативності в людині.

Майбутні фахівці ІТ-технологій, програмісти, аналітики, фактично, в сучасних умовах є творцями нової реальності. Розширення віртуальної дійсності, цифровізація багатьох сфер суспільного життя вимагає від фахівців

володіння філософським інструментарієм, розуміння універсальних, загальних законів розвитку природи та суспільства.

Робоча програма містить витяг з навчального плану, мету вивчення, компетентності, які має здобути студент, програмні результати навчання, зміст курсу, тематику практичних занять, вимоги до виконання індивідуального завдання, шкалу оцінювання знань, вмінь та навичок студента, роз'яснення деяких аспектів організації навчального процесу, список навчально-методичного забезпечення, джерел та літератури для підготовки до практичних занять та виконання індивідуального завдання. Абсолютну більшість позицій зі списку розміщено на Освітньому сайті КНУБА або ж за цією адресою містяться посилання на ці джерела та літературу в інтернеті. Також програма містить основні положення щодо політики академічної доброчесності та політики відвідуваності занять.

Компетентності здобувачів освітньої програми, що формуються в результаті засвоєння освітньої компоненти

Код	Зміст компетентності
Інтегральна компетентність	
ІК	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі комп'ютерних наук або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів інформаційних технологій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
Загальні компетентності	
ЗК 1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК 2	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК 13	Здатність діяти на основі етичних міркувань.
ЗК 14	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
ЗК 15	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Фахові компетентності	
СК 6	Здатність до системного мислення, застосування методології системного аналізу для дослідження складних проблем різної природи, методів формалізації та розв'язування системних задач, що мають суперечливі цілі, невизначеності та ризики.

Програмні результати здобувачів освітньої програми, що формуються в результаті засвоєння освітньої компоненти

Код	Програмні результати навчання
ПР 1	Застосовувати знання основних форм і законів абстрактно-логічного мислення, основ методології наукового пізнання, форм і методів вилучення, аналізу, обробки та синтезу інформації в предметній області комп'ютерних наук.

Зміст курсу

1. Програма дисципліни

Змістовий модуль 1. Історія філософської думки стародавнього світу.

ЛЕКЦІЯ 1. Тема . Вступ до філософії.

ЛЕКЦІЯ 2. Тема. Філософія стародавньої Індії та Китаю.

ЛЕКЦІЯ 3. Тема. Антична філософія.

ЛЕКЦІЯ 4. Тема. Середньовічна філософія.

Змістовий модуль 2. Сучасна філософія.

ЛЕКЦІЯ 5. Тема. Філософія епохи Відродження.

ЛЕКЦІЯ 6. Тема. Філософія Нового часу і доби Просвітництва. Німецька класична філософія.

ЛЕКЦІЯ 7. Тема. Сучасна світова філософія («Філософія життя», позитивізм, прагматизм, екзистенціальна філософія. Феноменологія.).

ЛЕКЦІЯ 8. Тема. Історія філософської думки в Україні.

Змістовий модуль 3. Проблеми онтології, гносеології і феноменології: історичний і теоретичний аспект.

ЛЕКЦІЯ 9. Тема. Гносеологія. Філософія науки і техніки. Теорія та методи пізнання. Свідомість як філософська проблема.

ЛЕКЦІЯ 10. Тема. Соціальна філософія та філософія історії. Проблема взаємодії суспільства і природи. Культура і цивілізація.

2. Теми семінарських занять

№	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Людина і світ. Світогляд. Типи і структура світогляду.	2
2.	Тема 2. Свобода і щастя. Модуси людського буття. Філософська антропологія.	2
3.	Тема 3. Етика і естетика.	2
4.	Тема 4. Філософія політики. Концепції розуміння історичного процесу.	2
5.	Тема 5. Глобальні проблеми людства. Філософія сьогодні.	2
	Разом	10

Розподіл годин самостійної роботи здобувачів

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Опанування лекційним матеріалом	14
2	Підготовка до практичних занять та індивідуальної роботи під керівництвом викладача	10
3	Виконання індивідуального завдання	6
4	Підготовка до іспиту	30
	Усього годин	60

Індивідуальне завдання

1. Виконання індивідуального завдання у вигляді написання реферату або есе. Реферат - обсягом 11-15 с. формат А4 з планом на початку роботи і списком використаних джерел наприкінці. Кількість рефератів – 1. Есе - це форма творчої, самостійної роботи студента. Обсяг 2-5 стор. не враховуючи титульної сторінки, шрифт-14, інтервал-1,5. В роботі надається особиста позиція автора з проблеми та висновки.

Структура роботи:

- титульний аркуш,
 - вступ,
 - основна частина,
 - список літератури (не менше трьох джерел і оформлений у відповідності до сучасних вимог)
2. Підготовка наукових повідомлень щодо заданих тем практичних занять, та виступи на практичних заняттях.
 3. Підготовка до іспиту.

Для забезпечення об'єктивності та прозорості оцінювання РГР вводиться шкала в 100 балів з можливістю отримання додаткових 10 балів за особливі досягнення (10 балів у загальній підсумковій оцінці). Оцінювання здійснюється за чітко визначеними критеріями, що дозволяють врахувати всі аспекти виконаної роботи.

Методи навчання

При викладанні дисципліни застосовуються словесні та наочні.

Словесні і наочні використовуються під час лекцій, практичні при проведенні практичних робіт.

Під час проведення лекцій використовуються такі словесні методи як: розповідь, пояснення та наочні методи: ілюстрація, демонстрація.

Перед проведенням практичних робіт викладачем проводяться інструктажі: вступні, поточні, підсумкові.

Студент має право на отримання від викладача індивідуальних консультацій.

Під час проведення практичних робіт застосовуються словесні бесіди: вступні, поточні, репродуктивні, підсумкові.

Методи контролю та оцінювання знань

Основні форми участі студентів у навчальному процесі, що підлягають поточному контролю: виступ на практичних заняттях; доповнення, запитання до виступаючого, рецензія на виступ; участь у дискусіях; аналіз першоджерел; письмові завдання (тестові, індивідуальні роботи у формі рефератів); та інші письмові роботи, оформлені відповідно до вимог. Кожна тема курсу, що винесена на лекційні та практичні заняття, відпрацьовується студентами у тій чи іншій формі, наведеній вище. Обов'язкова присутність на лекційних заняттях, активність впродовж семестру, відвідування або відпрацювання у разі пропусків, усіх семінарських занять, виконання інших видів робіт, передбачених навчальним планом з цієї дисципліни.

При оцінюванні рівня знань студента аналізу підлягають:

- характеристики відповіді: цілісність, повнота, логічність, обґрунтованість, правильність;
- якість знань (ступінь засвоєння фактичного матеріалу): осмисленість, глибина, гнучкість, дієвість, системність, узагальненість, міцність;
- ступінь сформованості вміння поєднувати теорію і практику під час розгляду ситуацій, практичних завдань;
- рівень володіння розумовими операціями: вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, абстрагувати, узагальнювати, робити висновки з проблем, що розглядаються;
- досвід творчої діяльності: вміння виявляти проблеми, розв'язувати їх, формувати гіпотези;
- самостійна робота: робота з навчально-методичною, науковою, допоміжною вітчизняною та зарубіжною літературою з питань, що розглядаються, вміння отримувати інформацію з різноманітних джерел (традиційних; спеціальних періодичних видань, ЗМІ, Internet тощо).

Тестове опитування може проводитись за одним або кількома змістовими модулями. В останньому випадку бали, які нараховуються студенту за відповіді на тестові питання, поділяються між змістовими модулями.

Підсумковий контроль здійснюється під час проведення екзаменаційної сесії з урахуванням підсумків поточного та модульного контролю. Під час семестрового контролю враховуються результати здачі усіх видів навчальної роботи згідно зі структурою кредитів, але не є середнім арифметичним.

Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Участь в роботі впродовж семестру – 100.

Форма підсумкового контролю – Екзамен.

Бали нараховуються за наступним співвідношенням:

- семінарські завдання 50% семестрової оцінки;
- індивідуальна робота 10 % семестрової оцінки;
- екзамен – 40 % семестрової оцінки.

Умови допуску до підсумкового контролю

- Студенту, який має підсумкову оцінку за дисципліну від 35 до 59 балів, призначається додаткова залікова сесія. В цьому разі він повинен виконати додаткові завдання, визначені викладачем.
- Студент, який не здав та/або не захистив індивідуальне завдання, не допускається до складання екзамену.
- Студент, який не виконав вимог робочої програми по змістових модулях, не допускається до складання підсумкового контролю. В цьому разі він повинен виконати визначене викладачем додаткове завдання по змісту відповідних змістових модулів в період між основною та додатковою сесіями або пройти повторний курс навчання.

Розподіл балів для дисципліни

Поточне тестування та самостійна робота					Сума
М 1	М 2	М 3	Реф.	Семестр. контроль. Екзамен	
20	10	20	10	40	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання

Критерії оцінювання представлені на сайті КНУБА, у ПОЛОЖЕННІ ПРО КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ в Київському національному університеті будівництва і архітектури, ознайомитись з якими можна за посиланням: <http://www.knuba.edu.ua/ukr/wp-content/uploads/2015/09/Положення-про-критерії-оцінювання-знань-здобувачів.pdf>.

Матеріально-технічне забезпечення дисципліни

- Комп'ютер з програмним забезпеченням для проведення лекційних та виконання практичних робіт: Microsoft PowerPoint – візуалізація даних.
- Мультимедійний проектор.
- Маркерна дошка.
- Мобільний екран.

Політика курсу

- Курс передбачає як індивідуальну роботу зі студентом, так і роботу в групі.
- Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики.
- Освоєння дисципліни передбачає обов'язкове відвідування практичних занять, а також самостійну роботу.
- Самостійна робота включає в себе теоретичне вивчення питань, що стосуються тем занять, які не ввійшли в теоретичний курс, або ж були розглянуті коротко, їх поглиблена проробка за рекомендованою літературою.
- Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін.
- Якщо здобувач відсутній з поважної причини, він презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача.
- Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності: при використанні Інтернет ресурсів та інших джерел інформації здобувач повинен вказати джерело, використане в ході

виконання завдання. У разі виявлення факту плагіату він отримує за завдання 0 балів.

Політика щодо академічної доброчесності

Тексти індивідуальних завдань (в т.ч. у разі, коли вони виконуються у формі презентацій або в інших формах) перевіряються на плагіат. Для цілей захисту індивідуального завдання оригінальність тексту має складати не менше 70%. Списування під час тестування та інших опитувань, які проводяться у письмовій формі, заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). У разі виявлення фактів списування з боку студента він отримує інше завдання. У разі повторного виявлення призначається додаткове заняття для проходження тестування.

Політика щодо відвідування

Студент, який пропустив аудиторне заняття з поважних причин, має продемонструвати викладачу та надати до деканату факультету документ, який засвідчує ці причини.

Студент, який пропустив лекційне заняття, повинен законспектувати зміст цього заняття та продемонструвати конспект викладачу до складання екзамену.

Студент, який пропустив практичне заняття, повинен законспектувати джерела, які були визначені викладачем як обов'язкові для конспектування, та продемонструвати конспект викладачу до складання екзамену, а також виконати індивідуальне завдання, якщо його виконання було передбачене планом заняття.

За об'єктивних причин (хвороба, відрядження, конкурс тощо) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Методичне забезпечення дисципліни

Навчальні посібники:

1. Воронюк О.Л. Філософія : підручник / О.Л. Воронюк. — 3-є вид., переробл. та допов. — К. : ВСВ «Медицина», 2018. — 216 с.
2. Гусев В.І. Вступ до метафізики. Навчальний посібник. – К.: Либідь, 2004. - 488 с.
3. Данильян О.Г., Дзьобань О.П. Філософія. Підручник. Харків, Право, 2018 р. – 432 с.
4. Єрмоленко А.М. Комунікативна практична філософія : Навчальний посібник. - Київ: Либідь, 2004. - 488 с.

5. Причепій Є.М., Черній А.М., Гвоздецький В.Д., Чекаль Л.А. Філософія : Навч. посіб. для студ. і аспірантів вищ. навч. закл. / Є.М. Причепій, А.М. Черній, В.Д. Гвоздецький, Л.А. Чекаль. - К. : Аграр. наука, 2000. - 504 с.
6. Пекарник А.М. Філософія : підручник для студентів ВНЗ / А.М. Пекарник. – Харків : Едена, 2010. – 479 с.
7. Рубанець О.М. Філософські проблеми наукового пізнання : Навчальний посібник з грифом МОН України. - Суми, Університетська книга, 2013. - 229 с.
8. Шепетяк Олег, Шепетяк Оксана Філософія: Підручник. – Львів: Місіонер, 2020. – 784 с.

Інформаційні ресурси:

1. Гадамер Г.-Г. Істина і метод. Т. 1-2. / Том 1: Герменевтика I: Основи філософської герменевтики. — К.: Юніверс, 2000. — 464 с. // Том 2: Герменевтика II: доповнення. — К.: Юніверс, 2000. — 478 с.
2. Декарт. Р. Міркування про метод, щоб правильно спрямувати свій розум і відшукати істину в науках (Пер. з фр. В. Адрушка і С. Гатальської). — Київ: «Тандем», 2001. — 101 с.
3. Етичний кодекс ученого України. Бюлетень ВАК України. - 2011. - № 11. – С.3-8.
4. Кант І. Критика чистого розуму / Пер. з нім. та приміт. І. Бурковського. — К.: Юніверс, 2000. — 504 с.
5. Кун Т. Структура наукових революцій. — К.: Port-Royal, 2001. - 228 с.
6. Лакуша Н.М. Світ екобезпеки людини: глобалізаційні виклики. Монографія/ Н.М. Лакуша. – К.: Логос, 2016. – 264 с.
7. Платон. Держава. - К.: Основи, 2000. - 355 с.
8. Покотило К.М., Таранов С.В. Філософські мандри. (Антологія текстів з історії філософії). - Бровари : ВНЗ „ЕТУ”, 2005. 105 с.
9. Рижко В.А. Неоконцептологія : Монографія / В. А. Рижко. - К.: Логос, 2016. - 604 с.
10. Рижко Л.В. Топологія науки / Національна Академія Науки України. Центр досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва. – К.: Альфа-М, 2009. – 512 с.
11. Рубанець О.М. Інформаційне суспільство: когнітивний креатив постнекласичних досліджень. – К.: Вид. ПАРАПАН, 2006. – 420 с.
12. Сковорода Г. Наркис. Розмова про те: пізнай себе // Твори: У 2 т. / Пер. М. Кашуби, В. Шевчука. - К., 1994. - Т. 1. - С. 150–195.
13. Ставрояні С.С., Спірідонов М.Ю. Шахи як предмет соціальної та духовної творчості людства: філософська рефлексія С.С. Ставрояні, М.Ю. Спірідонов // Просторовий розвиток. Науковий Збірник, випуск №7. Київ, КНУБА, 2024. с.635-645.
14. Чижевський Д. Філософія Г. С. Сковороди / Підготовка тексту й переднє слово проф. Леоніда Ушкалова. - Харків: Прапор, 2004. - 272 с.
15. Чорноморденко І.В. Проблема існування знання за межами науки: Монографія. - К.: КНУБА, 2005. – 306 с.

16. Чорноморденко І.В. Позанаукові знання і культуротворчий процес: Монографія. - К.: КНУБА, 2010. – 360 с.
17. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського [https:// www.nbu.gov.ua](https://www.nbu.gov.ua)
18. Електронна бібліотека матеріалів з філософії Інституту філософії ім. Г.С.Сковороди <https://www.filosof.com.ua/links.htm>
19. <http://library.knuba.edu.ua/>

Питання до іспиту:

1. Поняття світогляду і його структура. Міфологічний та релігійний світогляди.
2. Виникнення філософії. Філософський спосіб освоєння дійсності.
3. Предмет філософії і її функції.
4. Специфіка філософських світоглядних питань. Джерела філософського знання.
5. Філософія Стародавньої Індії. Основні школи. Загальна характеристика.
6. Філософія Стародавнього Китаю. Основні школи. Загальна характеристика.
7. Філософія давньої Еллади /досократівська доба/.
8. Софісти. Їх внесок у розвиток філософії.
9. Філософія елеатів /Парменід, Зенон Елейський/, історичне значення.
10. Вчення Платона про ідеальну державу.
11. Вчення Платона про ідеї.
12. Філософські ідеї і погляди Демокріта та Епікура.
13. Філософське вчення Арістотеля.
14. Римська філософія: стоїцизм і скептицизм.
15. Формування середньовічної філософської думки. Філософія і теологія Аврелія Августина.
16. Філософські погляди Фоми Аквінського.
17. Характерні риси філософії епохи Відродження.
18. Соціальні теорії епохи Відродження / Нікколо Макіавеллі, Томас Мор, Томмазо Кампанелла/.

19. Західноєвропейський ренесанс XVI-XVII ст.
20. Зміст та мова ренесансного гуманізму.
21. Емпіричний напрямок у філософії Нового часу.
22. Раціоналістичний напрямок у філософії Нового часу.
23. Людина та її буття в філософії Нового Часу (просвітителі та французький матеріалізм XVIII ст.).
24. Сутність «коперніканського перевороту» І. Канта.
Концепція світу “речей для нас” і світу “речей у собі”.
25. Філософський метод Г. Гегеля, його зміст. Основні закони діалектики.
26. Гегель про світовий розвиток як історичний процес саморозвитку Абсолютної ідеї /духа/. Розробка Гегелем діалектичного методу мислення.
27. “Нова філософія” Л.Фейєрбаха. Гуманізм і критика релігії Л.Фейєрбахом.
28. Культура українського барокко. Києво-Могилянська академія /Петро Могила, Феофан Прокопович/.
29. Філософія Г.С.Сковороди. (Сковорода Г. “Наркіс”).
30. Філософські ідеї Т.Г. Шевченка, Л. Українки, І. Франка.
31. Російська релігійна філософія ХХ ст. /В.Соловйов, М.Бердяєв/.
32. Сучасні релігійно-філософські вчення /неотомізм, християнський еволюціонізм, персоналізм/.
33. Виникнення філософії марксизму. Вчення Маркса про людину і суспільство, історична доля марксизму.
34. Філософія України в ХХ ст.
35. Техніка. Технічний прогрес і духовність.
36. Істина і заблудження.
37. Філософія софістів і Сократа.
38. Буття світу і буття людини.
39. “Філософія життя”. Сутність і специфіка.
40. Буття духовного /сакральне і світське/.
41. Філософія як форма суспільної свідомості.

42. Еволюція поняття “матерія”. Філософське і наукове значення.
43. Свідомість як форма освоєння людиною об’єктивної дійсності.
44. Соціально-діяльна суть людини.
45. Свідомість, несвідоме, підсвідоме.
46. Віра, надія і любов – духовні феномени людини.
47. Свідомість як спосіб творення. Властивості свідомості.
48. Екзистенціалізм. Основні ідеї, їх актуальність у сучасному житті.
49. Людина: індивід, індивідуальність, особистість.
50. Проблема людини в історії філософії.
51. Феномен творчого процесу /гіпотеза, уявлення, інтуїція, фантазія/.
52. Проблеми філософської антропології.
53. Глобальні проблеми сучасності.
54. Сутність та структура пізнання.
55. Схоластика. Номіналізм і реалізм.
56. Мораль і політика.
57. Проблема змісту життя, смерті та безсмертя людини.
58. Пізнання. Форми освоєння світу.
59. Наука і суспільство. Сцієнтизм і антисцієнтизм.
60. Емпіричні та теоретичні рівні наукового пізнання.
61. Ідея ноосфери В.І.Вернадського і її світоглядне значення.
62. Поняття і суть творчості. Форми творчості.
63. Ідеологія. Роль ідеології в суспільстві.
64. Виникнення і закономірності розвитку науки.
65. Роль науки в розвитку техніки. Інформаційна техніка і наука.
66. Категорії філософії, їх методологічне значення.
67. Рівні та методи наукового пізнання.
68. Історична необхідність і свобода особистості. Свобода і відповідальність.
69. Сенс історії і проблеми виживання людства.
70. Соціальні функції науки. Наука та цінності.
71. Релігійна свідомість та її специфіка.

72. Діалектика і метафізика, історична доля.
73. Поняття цінностей. Типи ціннісних орієнтацій.
74. Поняття культури у філософії. Рівні культури.
75. Ієрархія цінностей буття людини.
76. Людина у світі культури.
77. Співвідношення понять “світоглядна“ і “наукова“ картина світу.
78. Світ повсякденності /науковий, художній, релігійний/.
79. Елітарна і масова культура.
80. Суспільні форми духовного /мораль, мистецтво, релігія/.
81. Поняття суспільства. Системна організація суспільства і джерела її саморозвитку.
82. Сучасна науково-технічна революція і її соціальні наслідки.
83. Концепція історичного процесу розвитку суспільства.
84. Позитивізм. Історичні форми позитивізму.
85. Простір і час. Соціальний простір і час.
86. Поняття “цивілізація“. Проблеми і перспективи сучасної цивілізації.
87. Техніка як продукт творчості людини. Технічний прогрес і духовність.
88. Футурологія, її можливості і межі.
89. Світоглядна та наукова картина світу. Суперечливість наукової картини світу.
90. Системи природи і суспільства: загальне, особливе і одиничне.

В перелік питань до іспиту можуть бути внесені зміни рішенням кафедри.